

Ольга Гордійчук,

кандидат філософських наук, доцент,

доцент кафедри філософсько-історичних студій та масових комунікацій

(Державний університет «Житомирська політехніка»),

Владислав Дідковський,

здобувач вищої освіти

(Державний університет «Житомирська політехніка»)

ПРОТИДІЯ ПРОПАГАНДИ В УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасному світі критично оцінювати інформацію та знати, як відрізнити правдиві дані від фейкових новин, маніпуляцій, є необхідними навичками для інформаційної гігієни, для формування об'єктивного уявлення про світ і події, що в ньому відбуваються.

Медіаграмотність стала ключовим умінням, оскільки інформація надходить дуже швидко, у величезних об'ємах, з різноманітних джерел. А в час воєнного стану медіаграмотність стає ще важливішою через масові поширення неправдивої чи спотвореної/ перекрученої інформації, маніпуляції суспільною думкою, настроями тощо, через потужний вплив пропаганди.

Пропаганда є систематичним поширенням специфічних ідей, думок, повідомлень, спрямованих на вплив на масову аудиторію з метою формування чи підтримки певних поглядів, настроїв, переконань тощо. Вона може використовуватися політичними режимами, військовими організаціями, комерційними установами та іншими силами для маніпулювання суспільною думкою. Пропаганда використовує різні засоби та методи, поширюється через ЗМІ, соціальні мережі, агітаційну літературу тощо. Вона може бути як ефективним інструментом конструктивного впливу на громадську думку, так і деструктивною, шкідливою, коли використовується для поширення дезінформації та маніпуляцій.

Повномасштабному вторгненню росії 24 лютого 2022 року передували тривалі фази інформаційної та гібридної війни [2] з дуже потужним впливом пропаганди. Сьогодні проросійські сили ще більш наполегливо намагаються отримати перевагу в інформаційному просторі, нав'язати сфабриковані вигідні їм наративи. Завданням російської влади та пропагандистської машини є не лише виправдати власні злочини, а й послабити українське суспільство (роз'єднати, поширити зневіру, паніку, агресію, втому, розчарування тощо) [1; 4], а також зменшити підтримку України Західним світом, відвернути увагу партнерів та світової спільноти іншими подіями.

Наприклад, російські ЗМІ використовують терміни «нацистський режим» та «бандерівські вбивці», щоб дискредитувати українську владу та її прихильників, намагаючись створити враження, що Україна є країною фашистів та націоналістів. Ворожі ЗМІ також вигадують фейкові історії про події в Україні, наприклад, що українські війська вбивають цивільних на сході країни, або що українці відкидають свою національну ідентичність [3].

Виявлення російської пропаганди, її спростування й донесення об'єктивної інформації – ключове завдання в інформаційному середовищі й одне з питань національної безпеки. Критичне мислення, перевірка фактів – складові медіаграмотність громадян, що є важливими засобами протидії пропаганді [7].

Для ефективного протистояння російській пропаганді потрібно підвищувати медійну грамотність суспільства, забезпечувати якісну роботу українських ЗМІ на усій території України, поширювати достовірну інформацію на світових майданчиках.

У 2021 році в Україні було створено нові органи по боротьбі з пропагандою – Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при Міністерстві культури та інформаційної політики і Центр протидії дезінформації при РНБО України. Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021 уведено в дію Рішення РНБО України від 15.10.21 р. «Про Стратегію інформаційної безпеки» [8].

У 2022 році на тлі повномасштабного вторгнення рф в Україну було остаточно припинено трансляцію російських ЗМІ на нашій території, обмежено доступ до сайтів з російським доменом [5, с. 154].

Важливими й ефективними є ініціативи правоохоронних органів у напрямку протидії ворожій пропаганді. Зокрема, створення Департаментом кіберполіції Нацполіції України проєкту «МРІЯ» (StopRussiaChannel), метою якого є залучення українців до протидії дезінформації та російській пропаганді в Інтернеті [6]. Методи пропаганди ґрунтовно вивчаються, аналізуються, висвітлюються з метою її послаблення, адже інформація це теж зброя.

Важливим напрямком зменшення впливу пропаганди є активна просвітницька діяльність з медіаграмотності як серед молоді, так і інших вікових груп. Важко переоцінити важливість розвитку критичного мислення, формування навичок перевірки інформації, джерел, визначення маніпуляційних технік, ознайомлення з найпоширенішими порушеннями прав людини із застосуванням Інтернет-технологій та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hordiichuk O. The Ideological and Ontological Causes of Russia's War on Ukraine. West versus East, Tyranny versus Democracy. *Ethnic in progress*, 2023. Vol. 14(1), p. 4–23. URL: <https://doi.org/10.14746/eip.2023.1.1>
2. Hordiichuk O., Halapsis A., & Kozlovets M. 2023. How the information warfare turns into full-scale military aggression: the experience of Ukraine. *Przegląd Strategiczny*, 2023. №16, p. 345–362. URL: <https://doi.org/10.14746/ps.2023.1.25>
3. Гапій В. Пропаганда як інструмент впливу на підсвідомість людини в сучасній Україні. *Молодий вчений*. 2018. №. 1 (2). С. 636–641.
4. Гордійчук О. Онтологічні причини війни Росії в Україні. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*, 2023. 2 (94), С. 86–99. URL: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(94\).2023.86-99](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(94).2023.86-99)
5. Драбюк С. Пропаганда та її види. шляхи протидії пропаганді. Аналітично-порівняльне правознавство. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/258841/255602>
6. Протидія ворожій пропаганді та дезінформації: як допомогти Україні. URL: <https://topnews.kr.ua/other/2022/09/17/187537.html>
7. Ромців О. «Методи російської інформаційної пропаганди та їх вплив на імідж України у світі». URL: <http://journalapp.uzhnu.edu.ua/article/view/290552>
8. Стратегія державної безпеки: Указ Президента України від 16.02.22 р. № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#n5>
9. Slyusar V. M., Khrystokin G. V., Yastrebova A. O. Is dialogue possible in the post-truth era? (Media philosophy and social and communication studies) *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences*. 2023. № 1 (93). P. 29 – 40.